

... de doua ori in sepietana
 ... si Domineca.

Publica pusa la vanza
 ... la 10. E. v. v.
 ... la 8. E. v. v.
 ... la 8. E. v. v.

Publica Domnia si Stralotata
 ... la 14. E. v. v.
 ... la 7. E. v. v.
 ... la 3. E. v. v.

DIURNALU POLITICU SI LITERARU.

Prezentarea sa este la Tipografia Trastore-Carpatina de stina Domnieca Nr. 2. In sepietana si la Redactiile si Jurnalul Strala, Bucuresti (Zachariev) Nr. 1. unde este si un singur tot scrisorile ce privesc administratiunea, apolitica, etc.

... de asemenea si de neapreciabile si scumbe si vara arde.

... Pentru inserarea publicitatilor an la se raspunde la curtea de litere. —
 ... Unu sau singureta costu 10 ar. v. v.

REVISTA POLITICA.

Pe sarb. 19/26. fauru 1865.

Noulu ministeriu ala Romaniei prin un cerculariu indreptatu catre prefecti incoincutandu la atatu programulu seu, catu voitinta Domnitorului de a se amnistia dreptatea pentru toti, ca ci toti sunt egal inaintea legii; totu clasa societatii trau sa participe la ocaziile salutare a reformelor intruduse de Inaltimea sa. — D. primu-ministru Postanu in culca functionariilor subalterni a desvelit toate activitatea loru intru aplicatiunea nouelor legiuri spre a face sa domnesca nu numai ordene materiale dar si ordene morale. Sublime evintale asta cerinta d'in urma are treburile de tot spiritigiuu guvernului si a totazura patrioizilor, ca-ese d'in cate vedemu pretreandu-se in Romania, ea numai trista experienta ca ordene morale esuate in tempurile mai vechie; Adi inca sub egideu unui principu luminatu si inusufletia pentru fericiora si onora patriei sale, de abid s'au pututa resadi acesta crudata planta, era incatu pentru radecine, prinu su or abia, nu potemu sa pe declarandu asta data ajunga ne descepari dorintia de a vedu antiau pe functionarii publici contribuindu cu fapt'a spre consolidarea ordeni morali astu de necesaria frumosei Romanle.

Resultatele frumose ce le promise (celu putienu pe cartie) bugetulu ministeriulu Plener pe anulu 1865, precum se vede a surprinu si pe membrii comisiunii finantiare a senatului imperiale, astu-fa pecepandu noi, pentru ce acesta comisiune in sicutiinta sa de la 24. l. c. decise: a adresa ministeriulu in scrisu intrebarea ca cu ce sumeri cegeta guvernulu a efectul economisare la sengurtecele clase, si ca sub ce conditii presupune ca s'ara potet efectul asta economisare. — Comisiuniu finantiare decise totodata a comisiunii speciale a supra bugetulu anulu 1865, si despre acesta a inaintatu pre ministeriu in scrisu.

Camera Prusiei promise putiema sperantia de o impacare cu guvernulu, parerile desclinate nu voiescu a se apropia, concessiuni nu face nici o parte, nici camera nici guvernulu, desi ambele marturisesc nisiintia de impacare, celu putiema acesta se au de pro buziule loro, era despre cele d'iu lantru nu potemu judoca. Pentru portarea camerei e caracteristica propunerea ce o fac deputatulu Michaelis; acesta-a pretinse ca camera se nu iace la desabaterile proipecte pentru elidarea chloru de feru pana ce guvernulu va recunoace mai antiau dreptulu camerei a supra bugetulu. Prin acesta se declara ca dreptulu camerei a supra bugetulu e de mai mare importantia de citu proipecte de legi este mai fofortate. Dar asta propunere nu se pote fal a inconviniata cu unanimitate de opinuina publica prusica, precum se inconviniata alta propuneri a le liberarilor, ca-ce in casulu acesta-a chiaru si partita vechia liberale prusica, considera de exagerate nesimtiile progresitorulu.

In Frantia sunt tote linicite d'ocandata, cart'a besericea inca pare ineludata prin esnosentulu cerculariu ala metropolitulu de Paris, dar lumea crede ca acesta linice o o pregatire la desabaterile adrese, ce se voru incepe curandu.

Mutarea residentiei italiene se indoplinescu cu ineculu, demonstratiune de Torino n'au avuta urmari serioase, si nici un resultatu afara de impresiune trista a supra regulu. Magistratulu de Torino si alta corporatiuni transmisa regulu adresa de sumere si altipire. Nici potea fi alinturte, ca-ese desi Piemuntele are meritulu a fi fostu numai senguru italianu in decursa de decenie, a fi nascutu capacitate cele mai eminate ce efectuira eli-

berarea Italiei, a avu cei mai buni ofitieri de statu si cei mai buni ofitieri ca astu ci sunt resfirati plinze amicale coloru laltu provinciu; totu si asta lita mica trebuia cat se oca de Italia's eliberata e Italia' nu si Piemuntele estinat' trebuih sa se inmiece a supra interegloru locali, candu interesulu patriei intregu pretulde acesta's.

Spania numai astu' si-adeuce a minte a recunoace regatul Italia's, tendendu-se ca cu camru santulu. Parinte si lu recunoace mai curandu. Nu e ezimentatu fara de interesu de lu camera Spanie se amintu de identitatea originei cu Italia, vomu veda asta idea va fi in stare a tredi poporulu spaniulu pentru a laturge in parte actiune poporeloru latine.

Ideile scandinavice ce parcau perite de unu tempu, aparura era-si. La Parisu se ti-paru o brosiura sub titulu "La Scandinavie", cu procedu d'in modulu ca de bra-ce acesta idea si-are si amici si inimici, nu mai remane alta de ctutu efectuira ei. Arta apoi ca tredi scandinavi sunt siese partite, dar un'e mai intieplari, care adeca voiescu uninea coloru trei scandinavice. — D'in parte-ne credemu cu tempulu realizare acestoru idee trectu cu rebesulu dano-nemitiescu.

Observatiuni pentru congresu.

(d'in c. Crasiovii).

Lips'a de un congresu seu sinodu pentru regulara trebeloru besericesci si adhecrea clerulu gr. res. la o stare materiale mai buna se vedlu de ocandata prin momentu adunare in anulu trecut la Galovetia intru adta complanata, ca doricea cea mai furbinte a romanilor restitueira adeca a mitropolitu romanu autonome declarata in principiu, prin grat'a Majes, sale prebunulu nostru monarca, cu print' sturintaru unoru pregerosoi barbati demni de memoritua memoria s'au adusa la deplinu. Congresulu ce ni sta in antea usiloru abera va decoron epulu, realizandu si celelate indigintu si regulandu totodata si referintele intru cele due natuini certante dupa spiritulu tempulu, care o si alu inu-si manturitorulu.

Ierarc'a serbesca in puterea privilegioru castigate de la imperatiu Austrii pentru beserica gr. or. forte s'au abatu de la inalt'a sa misiune de a imbratisu pe toti fili besericii ce saveneu libere, si au exercitua asupra romanilor cerceligiuru unu felu de absolutismu, care in beserica or. nici de cum nu se sifere ca-ici beserica nostra e constitutiunale, si asta e causa', carea sternu in inimile unoru poporu apasatu nisiintia spre despartire. Desata pota se incunguie catastrofa asta de si ar fi f'ra exemtu d'in istoria besericii apusene, pentru ce, exemplu decu'tu si pentru ce a limitu se sedimtu istoria, d'acu nu voimu se investiau d'intr' linie? Inse astu a voitu s'otoca, seu mai bine dist'a; s'au plinitu acea lege a naturii, dupa carea spiritulu cu ideele sale e mai potericu decutu s'ia materiale; precordarea si abusarea potestatei singura si-adece strictiune, si tota potestate, carea se opune spiritulu tempulu e ca o casa clauda pe naspu, prin rastintia ce o amandata, se apropie de cadere a sa.

Spiritulu deteescu ala ortodostimulu surugumata pana acelu parte de niese formalitatu iuvechite, parte abusat prin stmonia, coruptiune, si esactiune, cauta d'in casutele institutiorelu servile a se elibera Grecia s'au constitutu de nou prin unu sinodu la an. 1833. amersuratu cercintioru tempulu. Poporele Austriei gr. or. nu mai pota remane in d'acelu, ce se regaleste trebile loro besericesci dupa giuristarele si indigintele tempulu presente; ca-ci altminte apunera in carea ne aflamu decaduti prin absolutismulu unei ierarchie contrarie nimbulu nostru natu-

nale fatia cu celelate religiuu ne ar fi dusu la s'otoca inaltimululu.

S'au indalmanatu: de comuine a se nuntu congresu acestu adunare besericesca, la carea impreuna cu clerulu jati parte si mireni; era sinodu in sensulu strinu, unde numai clerulu deliberaza asupra dogmeloru si ritualulu. Noi n'avemu lipsa nici in ritu nici in dogme a face vreo schimbare, fiindu acela bun; dar nici nu este iertatu a face ceea fira de unu sinodu ecumenicu, cari lina in tempulu de acum nici ca e cu potetia, nici de f'ra convocoi; ca noi avemu lipsa numai in administratiune a face vreo cari modificari; deci la atare adunare, unde numai dupu interese religioze intru cleru si intru poporu se va deiberu, inas-si natura constitutiunimulu besericea demanda, dar si inaltele rescripte imperatesci emanate d'in acela ordene, ca impreuna cu clerulu se iace parte si seculari, nemocesa apoi adunarea acestu congresu ori sinodu pentru santien'a seculoru e tota adta si acum tiendu-nu firulu de obiectulu congresulu constitutu vinu la incele observatiuni.

1. Fiindu beserica nostra constitutiunale si interese clerulu cu ale poporulu de natura reciproca, d'acu ca d'aca e permis, ca la ataru adunari' unu provincialu seu congresu se iace parte si seculari, de ce se nu se statoreca prin congresu, ca seculari se aibe scaun si votu si in consistoriele deteescu? Estimea asta s'au tractatu si de D. referintu ala artitelulu d'in Bucovina asupra celoru 7. ese epress in "Concordia" a. t. si au s'atatu aplicandu nu numai la seculari, ci si la multi barbati d'iu cleru. D'acu s'ar' infindu unu, ca se s'icda si seculari la s'otocatiunale, de nu permanenti, inca la s'icdatie generalu de doue — seu de mai multe ori in anu tiendeu, fira indoclu epulu deteescu au' scap'a de imputarea ce e absolutu; ca-ici scintu este, cum ca asessori d'iu cleru ce s'ineu subordnati nu cutaza la judetele apirituale a se opune votulu epulu loro in nici o privintu de d'acu nu v'ofa se o t'eticea ca J. P. d'iu Temisiora sub epulu Zisekovics — urmeza apoi de ac' invidu-se ei la tote propunerile epulu, o sentintia in felulu acesta' emanata devine a fi s'ocotta de absolutu, prin urmeu uconforma constitutiunii besericesci, la care de ar' luh parte si mireni, nu va mai avu locu asertuine, ca epulu loro absolutu. Ast' fiindu congresulu, ast' consistoriulu constitutu, ur' trebui si congregatiunele protopospi asidere cu asistenti mireni providute, si plasoriele poporeloru se se substerna mai antiau tractulu protopospe ca la prima instantia, era nu pentru f'isicari nimicuri se alerge densu la consistoriu. Ast' se fira si conferintele parociale intocmite, la cari paroculu se siba presidiu pentru presidiu, nu cu resp' conuatiune comuni, dar nu cu o inaltu comuane partu cinci curi cu la statulu adunandu-se dupa placelu loro se decida in trebele besericesci locale. Ast' numai va merit' beserica nostra numirea de constitutiunale, altminte constitutiunimulu ei e numai o litera morta si numirea efmera.

2. Normativulu dupa care beserica or. in Austriase administrata — afara de Artidul Bucovinei e inaltu rescriptu declaratoriu d'in an. 1779. N'au trectu bine unu deceniu, si inca atunci s'au afata multe scaderi in regulamintulu celu de la an. 1769. dar dupa 80 de ani eina nu enouose, ca ctate au a fi indreptate. Altu spiritulu ala tempulu, alti bani, alte indigintu sint acuma', de cum au fostu in secolulu trecut; pentru aceea, cu seriozitate in tote acelu inuare, cari nu mai corendu la m'ocini presente, cauta se se faca modificari. Intru punctele inaltulu acestu rescriptu, cari mai cu s'ema au a fi modificate, aduceu aici:

a) Siem'a troleloru stolari sub lit. C. Am

disu mai pe larg in articulu a. t. esutu in Concordia Nr. 54. „Una conventu pentru studiu”, ca pentru functionile, cari sunt necretuta de lipsa, precum inmormentorarea, cununia s. a. pentru poporul de roodu mai bine ar fi, se nu fa tacsa, birula prototiescu asidese se inete, si pentru tote acetse se traga paroculu o tacsa proportionata din casa comunale; dar pentru alte functioni, cari stau in libera voia a poporului, inse totu-da dusa ritu infadinate, se se asiede alina ta ca mai potrivita. Un cu mitea din membri egali este preoti, atati si secolari ar esopora mai bine o sicma de stari tacse stolari, care apoi se va subterne congressulu spre censurare. Daci din casa comunale inese cine nu seie ota de nereglata e o solvee din casa comunale? mai vertosu candu antietate comunale nu armonizea bine cu prototiescu investitorulu. Anii mai recinti ni-au dat destule dovede, ca multi investitori pe cati jureti se si negrege, sau nu si-au putu scoate bieta stamboru de la stat, deci ar trebul rogatu guvernulu, ca spesede de cultu si investimantu se se antecipe prin c. r. oficie de dare pana la incasarea baniloru de la poporini.

b) Ad lit. J. in siema taescolu constototiali se ad fa tacse asidese alta tacsa mai acomodat tempulu. Unu esemplu de esactiunea de pana acum pote fi acetse: ca anu-fiertu unu prototiu din diacea Versetului M. W. sau cu o comisiune de doi asessori constototiali au platitu pe doue zile 43 fl. v. a. pe candu siema prescrie pentru fecare membru numai 3 fl. p. di c.

c) Ad punct. 22. Tacsa prin decretulu de investitura seu singula prin unu rescriptu imperaticeu din an. 1854, cu totulu s'austru abusulu inse prin asta inalta graia nu s'au stertipa ci se pote dice, ca mai netiermuru ritu s'au facutu; vitorulu dova va aplica cu sine litte mai acuze, ca si mai potiva siema mantuitorulu: in daru lui uslu in daru daci. Speramu si acetse, ca oppii findu mai bine dotati de ota pana acum, vor abdice si de stotocesi anuale.

d) Punct. 32. deife, ca pentru siedialu seu licentia de cununia de la protopresiterii estradata se se solvee 7. cr. Prestatiunea asta se vede a unu restu alu drepturiu protopopulu din cate lase perditu denesi ca cotocoppi. Sub Metropolitulu s'ineve presiterii fostu dejudicate si demandata, ca protopresiterii se nu mai de siediale de cununia, mirele se nu mai fa dotoria a caletoii la protopopu, se lu asculte de investietore credintii, numai atenerotii paroci se fae acetse fiindu respundetori pentru calcarea promictorulu de nunt; ma protopopii se fa stenti ca paroci se nu cutose a cununia pe cine va mai teneru de etate presiterii. S'ara scirea rogatiunilor, seu in casu de vreo rudaia fra scirea oppulu dteasacu, pentru care prototiu cununioru are de totu nunt de la mire a prim 7 cr. si lui a tramite. Protopresiterii n'au primitu poruncu asta, era eppi in unele locuri au transis prin alii a se publica si asta lucrulu si asta-di incurcatu si scandalosu mai cu siema pentru abusulu acetse tacse, ca-ci in unele protopopii in timpurile mai recinti s'au facutu de regula a platit mitele etc. l. h. se 2 l. v. a. Pentru prestatiunea asta ar fi bine cu protopresiterii altcum se se desandzeu si tacse asta, carea nu datu nasa la multe neplaceri in poporu, cu totulu se inete.

e) Ad punct. 33. De doritu ar fi, ca precum numerulu prototiescu, asi si alu calugariloru prin monastiri se se reduce, cu sessiune prototiescu se se face precum amu disu in articulu citatu. Inu conventu pentru studiu, asupra venituluu monastictorulu se se deo socotila in totu anulu seu mai bine lucrurile acetora se se dee in arenda, din a caroru venituriu seci in superfluu salarioru pentru calugarii necesari, care va fi adaugandu-se la unu fondu nationalu se se rotice unu seminaru la metropola romana, unde clericii imbracati in vestiminte clericali sub disciplina se se tiena, se se prevede cu alimentatiune dupa esemplu rom. cat si randu seu din seminaru se se si aplica undeva de capetia se cooperatori parochiali, dar se nu se face plugaru, seu coculantu, apoi candu se prototiescu, au uliatu totu cu anvetiatu.

f) Ad pun. 34. Pana la redactore unu seminaru pe catu tempu voru mai sustu scolele clericali din Versetiu pentru testimoniele clericiloru de la profesori, edate se se asiede o tacsa mai moderata, dar se nu se incarece bieti clericu cu tacse de spariatu.

g) Ad punct. 41. De este a se modifia punctulu acetse, care decide, ca pentru despensatiune episcopa de cele trei vestri la nunte se se nu platose nemica, si s'ar pune o tacsa, acetse se fa mai usoru, era nu ca pana acum.

3. Afara de acetse ar mai fi si in sistemul constototiale a se face necesari indreptari. Asessori respectivi, cari mai adessori au ocasiune a siedea la judetice spirituali, voru se mai bine a-se da opiniuniloru, ca unde ar trebul modificare. Ea observem numai atita, ca prototiescu se nu fa pentru ori ce nimicuri de pretu indata citatu naintea constototialulu, sau nu se va investigu scit constatu vialu. Unu prototiu M. V. din diacea Versetuluu mai anu tertiu in tempu de sierna cele de patru statiiu au fostu citatu naintea constototialulu pentru ca la directoru locale au ocaturu in scola pe unu pruncu insetate de cinei anu cu acelu cumpliu conventu „Iuda” cu cum mantuitorulu nu s'ar trage din seimtu lui Iuda!

Multi inca altcu mai sunt de indreptatu acetse, ca de la unu altcu leu, din caru apoi Dd. deputati si congressulu calugand cu e mai bunu, conscientiosu se conchere spre esoperearea unu regulamentu condutoriu spre multiimare citata a clerulu atatu si a poporulu. De-lee Daciu ajutoriu, taru si perseverantia intr' acetse”.

Unu prototiu.

Logosiu, 18. Iau. 1855.

Candu s'au publicatu prin diurnale edarea istorie rescolari lui Hor'a scrisa de contele Dominic Telesi, credemca cu multa bucuria, cumca D. contu fiindu ornatu ca talente eminentu, si ca cu cunosctine frumose istorice, si pasa in impregiariu forte favorabilu in privinta deconstototiali istoricu, si a ajutorioru necesarie, va da lumii literate deose rescolare lui Hor'a una opo de frunte in ota privintia, una opo, care se pote fa magistru buna condutoriu, si a fectotiescu in privinta istorie rescolari lui Hor'a, inse acum cu drede marturisescu, cumca mai n'au inselatu forte in credentia, ce o aveamu cu alti mai multu despre istoria rescolari lui Hor'a scrisa de D. conte Dominic Telesi, pentruca opulu acetse istoricu compusu prin limba magistra de D. c. Dominic T. si in privinta in 1854 (ou in 1855) nu e acelu opo, care pre dreptu au acceptata de la D. contu, ci e o alta opo deformata, si selocutoria pe cati restotice, una afara de cele adeverate cuprinde in sine unu numeru incommatu de erori istorice dupa parerea mea, mai insemnate d'entre acele mi se vede a fi acetse armatoric:

a) La pagin'a VIII. in precurentare unde dice: ca Besarionu, si Sofroniu sumtu demu de reconosctia potestatu, si a generalietii romane, si inca mai multu de ota. —

b) La pag. I unde scrie: ca pro Romanii din Ardealu (pre cari i numese masu incalte, erande) numerulu loru celu mare, diversitatu scindoi, si a Religiozii loru, si apasarea, sub care reintertupta s'au tienti, i-au pasa in opesitine perpetua ca interese romanulu. —

c) La pagin'a 2. unde aserese: ca gubernulu austriacu a voit prin unuere religioziana a Romaniloru din imperiu a pune stavila infideltii Rusinii in privinta Romaniloru ardeleni, cari cum scrie la pag. 1 in istoria rescolariu Hor'a cu odii reitruisita sperantia, si pote prin infideltia Basaeli in privinta domniei romane de mai de multu. —

d) Totu la pag. 2. unde scrie: ca la Alba-Iulia in 1699 „s'au separatu nintea Romaniloru cu solentate la care afara de episcopulu unitu au fostu comunitate regesca, unu celebri ai tierci, si mai multu de 1000 Romani; si la pag. 3-5 unde aduce mai multe octrari istoricu unirei Romaniloru.

e) La pag. 6. unde spune, ca gubernulu a treutu cu vederea fapta liberale, ca ordonantia publicu prin fapte contrarie, s'au prin demandati acetse leu ni simitici, si la pag. 9, ca gubernulu ar fi infideltiatu la escarea rescolariu lui Hor'a. —

f) La pag. 8. unde dice: ca Imperatulu Iosifu III. a tunci acetse evinte: „that ihr das” lui Hor'a amice, candu acetse finda la imperatula a diu: ca de nu se voru liberu Romanii din jobagiu, usoru se pote intempla, ca se se resole. —

g) La pag. 16. 17. unde dice: ca Hor'a a fostu cu Clocca in scadarea de la Curechui, si a conventatu acelu, cumca Dumandiu vru, imperatulu demanda stirpea totala a Magiiloru.

Fiindu acetse erori maizolita furtu istoria Ardealulu, si unele dintre denele vatama pe nedreptu

*) Precum ni se pare, din corectitudine confidua chitarea compozitii verbot factu, ca totu ce ar fi avu unu simulu romanu.

caracterulu celu frumosu alu nationi romane din Ardealu, si talcu asidua si in istorie besericea a Romaniloru, nu se pote trece ca vedera cu indiferentia fra de a comita peate mare in contra adeverulitistoric, in contra nationi romane transilvanese, cu inuista de observatiu adeverulu, me adu indetorata, a face cate-va spertimtu la denses, deca on. Redactiune va binevol a le primi spre publicare in foisioru Concordie, cu in scarta tempu le voi tramite spre a se face cunosctue on. pub. *)

Gavrila P.

ROMANIA.

Bucur'esci, 31. Jan. 1855.

Domnule Redactor!

Chimera legislativa a Romanici in siedial'a de la 29. cur. cu o majoritate de 75 voturi contra unei minoritati de 40, „ma eschiza din senulu ci, sub conventu, ca s'ar fi semtita atinsa demnitatea ei, prin criticu a regulamentulu Camerei, publicatu de senulu in stambila De foia de la 17, cur. de senulu”.

Fiinduca majoritate Camerei, prin votulu ei de la 28, facundu-se au in-asa si acuatoria si judecatoriu, a comisa unu abiam de potere esortantiu, periculosu si fara precedents in anele parlamentare;

Fiinduca pentru crime si delictu, comise de unu deputatu, in tempu sesionu, acetse anume procedura speciala, prevadinta de art. 63 din Regulamentu, dupa care deputatulu culpabilu se cere in judecata de ministru, si chimera invocantia cereca cu o majoritate de 3/4 a deputatoru adati fatu;

Fiinduca dupa art. 4. din Regulamentu cameraru, deputatulu a pote fi urmaritu pentru opiniune comise de el in tempu sesionu: dreptu de care s'au baccratu diariisii deputati chiaru atutu candu unu al oligarhu a re reprezentata in Adunare, fra ca camerelu boeresi se impinga abuzulu loru de potere pana la eschiza din senulu loru deputati, ce hotaru prin diariu chiaru in basulo esactiunite acelu chimera!

Pentru acetse motive via a protestu in foia DV. a opiniune publica, contra votulu celor 75 deputati din siedial'a de la 29. cur., si contra ministeriulu, care, in certineca de fata ingadunandu a se calca Regulamentulu, a lasatu discutatiu carulu se, sub speciosulu pretextu ca este in focu susceptibilitate Camerelu.

Cu ocaziune acetse, tu regu, De Redactor, a publicatu si discutatiu cititu de suscribitu in Adunare, in siedial'a de la 29. cur. d'impresca cu proiectulu guvernaru, care a provocatu acetse discursu; cu atutu mai multu, ca birouru Adunare, de si a avutu in vedere extractulu discursulu meu, deose de mine la cancelaria Camerelu, Jui la 21. findu inca cu totulu desfiguratu, am fostu silitu, din acetse cauza, a me retrage din Adunare, Sambata la 23. d'impresca cu On. Dna Tell, care, totu pentru acetse cauza, s'au retrahu din Adunare, cum si fiinduca a fostu chinatu la ochelu, contra Regulamentulu, in siedial'a de la 21. pentru ca a aplaudatu acetse passage din discursulu meu.

In siedial'a de la 27., chimera, cu o majoritate de 60 votari contra unei minoritati de 66, ne a invitatu a reintra in camera; si la 29, dupa ce reintararu in Adunare, me eschide prin mine din senulu ei pentru conventura aratata.

Articulu meu din stambila DV. foia, care a provocatu eschiderea mea, era cunosctu celor 75 deputati la 27., finduca s'au impartatu Diuru la 26., prin urmasu judece lincea despre seriositate acetse dou voturi ale aceluia si Camerelu!

Eu nu voiu dice, ca acetse a fostu o cursa, dar lumu o pote interpretu in defavoreu acelu 75. deputati.

Publiculu adu, si mane Istoria, voru prononcia verdiculu loru suveranu intr'o certine atitu de fura; ca-ee crecea unu precedentu, ce pote avu grave consecintie pentru deputati, ce ar avu nefericire a displacu on. majoritati, eschidendu pe multi din senulu ei, numai pentru conventulu, ca pote nu la placu ochulu loru cei negri.

C. D. Ariescu.

Siedial'a din 20. Ianuaru 1855.

Domnolor!

In sesionu a VI. din care am facutu parte, m'am prononciatu contra proiectulu in discutatie pentru conventulu, ca prin elu se ataca principiulu alegerei, pe care a infimtu in canone beserice, in traditiunale nostre istorice si mai cu s'ema in regulu actualu, basata pe votulu universalu.

Onorabilulu D. Tell a citatu multe canone de multe sobore, cari tote dovedescu ca, de la inceputu, in totu timpulu, s'au aplicat la electiune

*) Asesptandu voru fi bine printitu.

putul societății creștine, capi bisericii au fost aleși de tot cei din eparcia vedua.

Eu voi dice puține cuvinte asupra canonului I și al 30 apostolic, pe care le invocă mai cu seamă aparatorii proiectului.

Canonul I apostolică dice: „Episcopul să se christonizeze de doi sâni de trei episcopi.”

Acești canon, Domnilor, a putut fi în vigore în secolul de preschimbări al creștinismului, când cu greu se putea aduna la un loc mai mult creștin pentru alegerea pastorelor bisericești, după ce nu încredințase însuși redactorilor aceluia canon în noțiile corespondentă, dicând că apostolul Iacobu, fratele Domnilor, a fost ales numai de trei apostoli, de Petru, Ioan și Iacobu.

Int’ aldevera, Domnilor, restinginea lui Cristu de către cartarii și farisilei și fâșiile și fâșiile, în semănala persecutare religioasă celui nou-ant-fideli că, pusa la Constantin cu mare, misterle religioși creștine și propagare preceptelor evangolice, s’au făcut, cum seții, prin catcombe și prin grădini, ca orice idee nouă, ce are de scop restaurarea unei stăruite putred, care se derinca chiar prin eșecul a cari crede a se susținea.

Dupa ce creștinismul a devenit religie-nă statului, la primul soboru de la Nicea, anul 325, prin canonul IV, un otarini cel 318. S’pariti că algeria pastorelor bisericești să se face de tot cei din eparcia.

Soborele vitoro a sântinată acestu principiu și mai cu seamă soborul d’ Sardica, care otarini prin canonul VI, ca multimele se fie adunate, ca vintea multimele să se face, etc.

Daca Soborul d’ Laodichia, prin canonul 13, opropo de la algerii gl’etele neregulatele cana’ de la barbarii și se provocau una ori-acele gl’ete cu ocaziunea de a ține la loc, în cari erau expulsi asprăntății episcopatele.

Venim în canonul 30 apostolică, care dice:

„Daca episcopul ar întrebăntă lumosei stăpătorii spre a lui bisericești, afarise-se și toti p’starii la acea algerie.”

Unii d’ aparatorii proiectualu au diu în vena și Secularilor: „înăfăcuș după acele canon, boeri cari a înău parte la algerii episcopului sunta afarisă, să se sunăca de’ guvernarea.”

A ratiun astăfili este a un ratiun. Dar’ nu ved’ Domnilor, că ratiunamentul DV, este totu DV? Canonul 30 apostolică afarisece pe boeri, pe stăpătorii lumosei numai atunci când ei voru lui singurii parte la algerie, la noi totu-demă s’au ales episcopii și de hici și de clerici, cari impresna au formatu soborele său obțesale Adunării, ce algerie pe capii bisericești.

Chiar înainte de Regulamentul, laicii și clericii înău parte la aceste algerii, Dovađa algeria metropolitului Grigorie, despre care V’a vorbitu On. D. Tei, care a menționat numai algeria laicilor, nu înău și a clericilor. Veti săi dar’, Domnilor, că după algeria făcuta la palatu la 4. ianuaru 1823, în persoa metropolitului Grigorie, de către 26 boari velti și divanului domnesc, Hala și Masli, apoi la 2. ianuaru, preste 5 zile, s’au făcuta algeria aceluși metropolitului la metropola, de către șase arhiepiscopi.

Totu astăfili s’au făcuta și algeria metropolitului Dosticiu, sau primului episcopu de Argeșia, la 1783, de către șase arhiepiscopi.

Despre aceluși nu încredințase conțedice de christonizării de la metropola, prin care am avuta ocaziunea de la consaliu la anul 1850.

Scumpul redactorilor canonului 30, apostolică, s’au putut fi adula, de către a încredințării de stăpătorii laici a un se amestecă și singurii în algerii episcopului: căci apostolulă prevedea parte diuă aceea când una Cesara perfiuă va da creștinismul Sarutarea lui Iuda. . .

Tote algerie de episcopi, Domnilor, de la începutul societății creștine, s’au făcuta după modelul algerii apostolului Matia, despre care conținu în V’ epistolei apostolului, Cap. I, V. 26. cele urmatore: „În’ pentru algeria lui Matia, în locu lui Iuda, apostoli și credincioși ceti s’au pututa adă fața, nu de data sortii loro, ci au cadutu sorta pe Matia.”

Testuș cion dice: *Kui Iesus a algerii lui Iuda Metu.* Si a cetia sortea pe Matia. Asié dar’, Domnilor, eventuală clera deriva de la stăp’ și înseamnă algerie prin sorti; pastrandu dar’ ocaziune, urmeza a p’stari și algeria ca să fiți logici și consecanți.

Dar’ On. D. Botianu a diu că noi neci una data n’au avutu regim constituțional, că camarelle nostre erau nitte Divanuri formate de aștefiiți lui Voda, pe cari și consuli de forma și caudă bine-volu Domnula. De aici conchide că domnulu poruncă boierilor pe cine se alega metropoli și episcopu. La aceluși voin respunde on. Vicepreședintu alu consaliulu de statu cu mai multe acelu istorice.

1. Cartea obțescol Adunării d’în 1864’ roma-

nească de la 1822. ianuaru 18, prin care se condamnă la moarte trei boieri mari, doi viciarii și un camarari, ca furii de bani publici. E scoperta cu 60 semnatore, de la Banu pna la Pitari și de la metropola pna la egumna.”

2) Cartea obțescol Adunării d’în țior’ românească de la 1809. ianua 18, prin care se condamnă la moarte vornicul Stros Leordănu cu ocaziua alu postolului Cantacuzina. Este scoperta cu 24 semnatore de clerici.

3) Escălterle mizerului dice istoricul Baltoaca, d’în cauza numărulu loro celu mare, nu s’au pușu după cum eră obiceiul.”

Chiaru în epoca’ de triata memoria a Fanacoțior-loru, camera a funcționat pna la 1750, convocata fiindu și după-acea la casari grave.

Dovedim acelu:

1) Cu cartea obțescol Adunării d’în țior’ românească de la 1749. Augustu 8, relativa la descrierea țierilorilor. Este scoperta cu 60 semnatore, afară de cele ce on s’au pututa descifra.”

2) Cu cartea obțescol Adunării a Moldovei de la 1749. iunie 1, relativa totu la descrierea vecinilor. Este accepteră cu 170 semnatore, d’în cari multime nu s’au pututa descifra.”

3) În sine cu cartea obțescol Adunării a Moldovei de la 1817. ianuaru, relativa la felia proprietății în țior’ d’în vecimie.”

Alți dar’ adunările obțescol în vecimie, în cari eră reprezentatu și clerulu prin arhiepiscopi și, în multime de care vorbeșca canonice prin reprezentanți sei (cari pe atunci se dicea Hala și Masli) acele Adunări avănu nu numai misiunea de a face legi, și d’alge pe capii bisericești și pe capulu statulu, ci eră și înalta carte de justiția, care judecă pe ministrii și pe canplibii de înalta tradiție, care respăță și înău ocaziunea și care ratifică diferite tratate încheiate de Dacia cu poterile aliate.

Daca, după referința lui Mavrocordat, Adunările au fostu mai restrinse, dacă adoca nu fura adoverata reprezentanțe naționale, aceluși nu înseamnă că Adunările nostre au fostu totu-demă ceea ce fura sub fanarioti.

Daca asemenea sistemulu reprezentanței nu eră regulatu ca aci, aceluși nu va se dica că noi n’am avutu regim constituțional.

Am scuzat chiaru astăzi, cându altele natuși, în vintea ocaziunea și care civilizatiune, se aliază, cu ce ad sună în culmea civilizatiune, și cu mari sacrificii, a în-înșură la d’înclă, și aceluși a sântem datori bisericești nostre democratice.

Venim acum la tradițiune nostre istorice.

Istoriculu Cantemiru dice:

„Alessandru celu buca (1410) a adusa impera-țesce prăviri în Moldova, cari s’au padita încomai, și povoni și obșescuri vau a le pământului.”

Prin urmare, legile Românilor creștinati, le au fostu avute de către Alessandru celu buca la înșură prăviri sale, care, și nu se nu mai găsesc în scrieră și pastratu înse în înimă și în obiceiuri țierei.

Acele legi le au vutu în vedere imperialu Justinianu, cându scriă arhiepiscopului primu Justinian:

„Să conțu Săntă’ la vei eti d’acieta lume, arhiepiscopulu și alu orășnulu de către venerabilulu „cu sînoda de metropoli”.”

Acele legi le au vutu în vedere și arhiepiscopulu primu Justinianu, cându la 1457, scriă lui Ștefanu celu mare alu Moldovei:

„Să ve algerii metropoli după legitatele Ștefanu celu mare asiedimentulu sântilor parinti, și în-Christonizati și cel de cele episcopi, și pofidă și cu metropolitulu Ungro-Vlachii.”

Acele legi le au vutu în vedere și Mateiu Basarabu, în prăviri sa de la 1672, bandănd-se, în privința algeriloru pastorelor bisericești, pe canonu IV. de la Nicea și canonul 19. de la Antiochia.”

Acele legi le au vutu în vedere și priștinulu Cantemiru dicându:

„În’ parte bisericeșce și algerie ce pre pastori cel noi, comula și întarirea Domnescă, care stă în „logica ce Domnulu lu-dă înșei cu mană sa „celu noi sleg”.”

Si se nu înțâm, Domnilor, că istoricul Cantemiru eră Domnitorii, și că astre este o mare autoritate. Elu ar’ s’i pututa domnulu adoverdu, dar’ n’au făcutu; căci Cantemiru a respectatu înstituțiune nostre natuționale, cari în esența loro totu-demă au fostu democratice.

Canonle bisericești și prăviri lui Mateiu Bas-

- 1) Mag. istorice pentru Dacia Tom. I pag. 120-131.
- 2) Mag. istorice Tom. I pag. 406-411.
- 3) Mag. Ist. Tom. II pag. 294-297.
- 4) Mag. Ist. Tom. II, pag. 288-293.
- 5) Mag. Ist. Tom. II, pag. 250-265.
- 6) Ist. Moldovei Tom. I, pag. 82.
- 7) Ist. pentru Dacia Tom. I pag. 107.
- 8) Ist. Tom. I, pag. 278.
- 9) Instrucțiune legi de Mateiu Basarabu pag. 548.
- 10) Descrierea Moldovei pag. 75.

șaraba lu a avutu în vedere însuși regulamentul organici, sântinându metropoli de algerii și de înamovibilitate alu pastorelor bisericești nostre prin art. 339. 360 și 361.

Trebura ere Kisseloff se fiie mai gelosu de cătu Noi de aceste institutie naționale? Ori care în țior’ scopulu Muscalilor, Români trebuă de la țienț conțu pentru acelu.”

Canonle bisericești și prăvire țiere le a vutu în vedere și D. Coganicianu, cându, în sîndința de la 22. Septembru 1850, a propun: „în scopu sântinându țierulu, urmăriuță amendamentul la articulu 78. d’în constituțiune.”

Eu acelu amendamentu:

„Algeria metropolitului și a episcopilor bisericești române să se face de a adunare formată de deputati Adunare, de sînoda și de reprezentanți stră-ordensari și clerulu mireni și monași d’în eparcia vedua, potrivit punctulu VI. d’în d’ordinele roștite de Adunare ad locu a Moldovei, în sîndința de la 4. noembru 1857.”

Si intru cei 79 deputati, ce au susțiru punctulu VI. d’în acelu d’ordine, algeria altuora și D. Coganicianu, parintele Economu Mărcășiu, Simeonu Stancu, Ioan Totcu, Ioan Rosca, cari sîdiu pe bancule acelușe adunări, și — o dice pentru onora și gloriu sa — figură și numele lui Alecu Dacia, ad Al. Alexandru Iona I.

Canonle bisericești și prăvire țiere le a vutu în vedere și convențiunea de la 7/8. august 1858, dicându că metropoli și episcopi arhiepiscopi sunt de plein drept, cu ome pe le passu”) presideții și deputati ai camerei legislative.

Acele canon și prăvire le au vutu în vedere însuși statulu de la 7/8. ianua, prin urmare statulu de la 7/8. iuliu 1864. recunoscându metropolitulu dreptulu de a președea corulu ponderatori și episcopilor țierulu dreptulu de a fi membri ai aceluor corp.

Aparatorii proiectulu sântem cu tote acestea că capi bisericești sunta funcționari și că prin urmare trebușca numiti de Domnitoru după recomandare ministrulu.

Primulu Dîoru argumentu este toșigulu ce Domnulu dă episcopiloru după algeria loro; de aci conchide că Domnulu trebuă a numi pe capii bisericești; căci, dîne Dîoru, cine intrare și nămesce. Si nu permitu a se spune că se isola.

Episcopi orșeză (darelu) și d’ bisericești prin consensământulu clericulu și laicilor, și v’oș’ intrare este rezervata Domnitorulu.

Daci este o mare dorinție intru intrare și nămesce intrare se face în urme’ alu algerii severitate de alții, d’ nămesce se face algeru, după inspirațiunea celui ce o face:

Dar’ dacă Domnulu dădea metropolitulu toșigulu, metropolitulu dădea Domnulu algerie.

Sântinutul DV, că intrare este numitu 7. Primii astăzi că și înșură este numitu. Sănu Voda pe metropoliță, pentru că d’ă la toșigulu? Apoi și metropolitulu numiu pe Voda, pentru că la-nșură.”

Înainte de totu, Domnilor, se fiu logice:

Dar’ chiaru în casulu, cându v’au unu episcopu scă metropoliță ar’ s’i numitu d’ă dreptulu de Domnitoru, cari a canonlor, acestu abuzu conștine ere unu dreptu? Sciti, Domnilor, ce felu de Domnitor au putut fi aceluși, ce prețindutu DV, că un numitu pe metropoli și pe episcopi? Aveți trăsăntia a V’oș’ și înșuși numiti de strănu, nu de țieru. Dăceși s’permisiu unu d’în ei calcaru legiloru; înse sciti DV, ce sumpu platia acelu abuzulu loro de potere. Nu, Domnilor; capii bisericești n’au fostu neci ocaziune funcționari ai statulu. Dovađa martirizării lui Cantemiru, care dice:

„Tote dregatorișce otarisiși și politicosișce ependuri numiti d’în șengura, v’oș’ Domnulu!”

Nu dice înșuși al dregatorișce bisericești pentru că potera clericulu a fostu totu-demă independentă de potera laicu.

Apoi, după Regulamentu, capi bisericești nostre, n’au fostu salariați, ca toti cei laici funcționari publici; de aceea neci dreptu unu avutu și la pensună, nefiindu considerati ca impiegati ai statulu.

Dar’ ere pretiosulu funcționari numiti metropolitulu și se înțitunță în acelu șale și cu m’le lui Dacia și cu m’le lui Dacia.”

De ce ere nu s’ă intitulatu astu-felul? Fiindcă acelu pastorelor bisericești, ca și a le prețioru țierulu, se face în numele potere d’înșescol, și nu în numele potere lamesci.

Dar’, Domnilor! Căndu prețioru ne botetia, eu nu dice, ca judecatori, și că botetia în numele lui Voda; și ne botetia în numele lui Dumneduș.

Prețioru canuna, confesiunea, binecredințata, d’ă țierulu prețiorulu, tote aceste acelu și eu face în numele lui Dumneduș, nu în numele lui Voda.

1) Protocolulu VI. sîndința d’în 7/8. iuniu 1858.
 2) Descrierea Moldovei pag. 74. edițiunea d’în 1851.

Si apoi, mitropolitii, acesti inalti demnitari ai clerului, devenind functionarii revocabili, vor fi supusi si ei la desantinare politica: vor avea aceea sursa functionarilor ordinari. Dar de persoana actuala, care o singura, di a ocupata prima treapta in erarhia bisericeasca, poporul s'a deprimat a legă o idee de statutaritate. Ei bine! subta un pretestu care — si pretentorie nu vor lipsi — mitropolitii va fi data afara din slujba. Ecu capata bisericeo romana arancata pre poduri ca un zăpău...

Unde este prestigialu capata bisericeo romana? Dar' operatiile pretentive? „Capii bisericeo auvau atributie civile si politice; aveau lefuri mari, administrau averie manastiresti, aveau tribunale in materia de casatorie etc. Acum ne mai avandu nimeni d'in tote aceste, urmasa e si alujbati publici.“

La aceste raspundem: In privinta' lefului, Adunarea poate reduce lefurile lor la cea mai simpla expresiune. In privinta' sarcinilor, daca ei nu mai au sarcine de administratiune, apoi care este acela puternic interesu, ce ar indema guvernarea a se-tossu ai dreptu si contra canceloriei si contra vechilor nostre institutiuni?

Dar' oare numai administrarea averilor au avutu in vedere Apostolii si parintii bisericeo candu au supusa pe episcopi, si chiaru pe preoti si pe diaconi, la critica' poporului, si a-algo pastorii soi bisericeo? Nu! Meritatorul lor mai multu de ceta administrarea averilor, au avutu in vedere; ca-ce omula probeu administrare cu onestitate averea publica.

Dovada este canoanul 59, de la Cartagenă, care dice:

„Episcopulu, de cinci episcopi, manica a totu poporulu, are a se chirotonisi, cercetandu-se intaiu faptul celuru ce contrazice; si candu se va areta că crata inchilata p b'li e-i infastioziti, este numai se va chirotonisi.“

Intrebă: Cine pot face o alegere mai nemerita? Individuile sau colectivitatea? Ministrulu sau publiculu? Intelegeru fara ingerinta' guvernulu in alegere; căci astfelu se pote parodiă chiaru votulu universalu....

In lipsa de alte argumente solide pentru sustinerea preferentei ai meritu unui pana a nu aduce exemple chiaru de la catolicismu.

Sunt ortodoxu, Domniloru; si lasa pre catolici a raspunde la aceste.

Voi observă inse in trece, că e mare deosebire, intre biserica' apusulu si a răsaritulu!

Biserica' catolică, Domniloru, este monarhică, biserica' ortodoxă este democratică. Patriarhulu este un simplu episcopu; Pap' este si episcopu si rege; si e-a atare, elu pote inchilati tratate cu chipote coronate, tratate cu cele de la 1516, 1801 si 1817. Preotulu ortodoxu este soldatulu Papu; preotulu catolicu este cetateanu, legatu de societate prin familia. Evangelia' o cetose preotulu catolicu chiaru ad' intro' limba natieloas poporulu; Romanii, de sute de ani suudu evangelia' in limba' parintiloru lor. Pote de aceea sunta ei crestini' in tota puterea cuventalu.

E Domniloru! Cine a tradusu Evangelia' si totu cartile bisericeo icina d'na secolulu XV, d'in limba' slavona si elina? Capii bisericeo romani. Cine ne a pestratu ne atnasu principulu sacru ala electivitate? Biserica' romana: de aci elu a trecut in societate; si ad' fiela' ingrata vine a sugrăntu pe mamă si ei, care a adu'su la vietă si a facu'to ceea ce este!

Căci un trebus se intaiu, Domniloru, servitice eminentu aduse si libertatē ai patrii de clerulu romanu, si la 1848, si la 1859, si mai alesu dupa 2. mai 1864.

Chiaru in epocole celo mai critice a istoriei noastre, atunci candu ne adămu in intorsuracile nesicintii, in pericula de a ne pierde nationalitate, clerulu romanu ne pastra in templare sacre, nu numai principio democraticu, ci limba' si nationalitate. Na trebus se intaiu că, cu camda boer' terei administru cu limba' slavona si greca, clerulu romanu, elita de acestu exemplu a servi si ala cele domediceu in limbo straine, elu celu d'antia in infinitatu tipografu, in tradusu cărți, a tinentu scola, a introdusu limba' nationalu; pentru ca la exemplulu lui se voi apoi si guvernulu a introduse in tiera limba' nationalu.

Chiaru aceste, Domniloru, spre desosebire de clerulu coloradu, popore le apasulu, mai odatu s'a avutu si un pote interesu diferitu de cele poporulu romanu, necu odatu s'a formatu si un potu formalu, dapa principiole constitutiunii sale, o ceta dosobita de popore, ca Braminii in India, si aci intraga clerulu catolicu; că-ce preotulu romanu traseu in poporu si pentru poporu, fiind că trasecu in familia.

17) Cuvintu chirotonisi inseamna si alegere (metodulu vechi) si darna creștină, plătura anozu pre capote metropolitu.

Generalulu Farcașu, unul d'in eroii de la Calugareu, a foztu preotu de mira.

Mitropolitulu Eftimie a statatu pe Mihailu Bravu in opera sa de independența.

Mitropolitulu Grigorie de la an. 1823, a autorita estialu pentru aperecu drepturilor terei.

La 1848, un preotu de mira, pop'a Sapea, d'impreuna cu generalulu Tell si alți, a ridicatu la Ialau standartulu asazaru regeneratoru, care a preparatu spocu' actualu.

Chiaru in timpul Fanariotulu adămu capii bisericeo, cari aperecu cu curaj d'epurtare usurpato de la poporulu, si platira cu vifia patriotismulu lor.

De la acesta metropolu, Domniloru, la 21. maiu 1763, mitropolitulu Neofitu luă crucea in mana, duse poporulu să lu-mrodie, si alți pe Beitulu Fanariulu a goni pe Greci d'in tiera. Poporulu scapă atunci de Greci; dar' bravu pastoriu mori inventista de medicina cu su campozitu de Greci.

Asemenu servitice noi voru placé unor... cu atita mai preu pentru Acă-a....

Si daca vre-mula d'in capii bisericeo romani, va fi completatu cu strainulu contra patriu sale, oare dreptu este si logica ca, dupa necese acetu, se acuzam unu corpu, pe care lu-protege maiestata apostolatulu soi, si care are atăteu drepturi la venerabilitate nostre?

Candū omniu seriozu sustinera o cauza cu astfelu de ratiunamentu, causa' acea' nu pote fi drepta.

Israeliti, Domniloru, candu voru veni in acesta camera, ar poté preu bine se au inse parte la algerie de episcopi si de mitropoliu, precum ad' deputatulu catolicu nu depasu juramentulu sau de credența in manie pastoriluru ortodoxu.

Săc că pote presu, uneti o camera curatu jidovecu?

In atomecu casu, Domniloru, neci nu mai are tiera' treburila de mitropolu.

Pentru onorecu terei mele nu pote admite acetu.

Mai lesne pote presupune că voia vedé manie pe biserica' ministeriale una ministru seu d'cu d'intro fili lui Izrael; si atuncl, Domniloru, un ortodoxu, nationalitate' actualu ai va fi in periculu.

Apertorii proiectulu d'cu in fine: „Camea' si senatulu numai, poté alege ad' pe capii bisericeo, avendu de care misiunea se speciale, si fiindu in conditiune cu totul altele de ce ar in trectu; mai ales că ad', in nici un statu constitutiunali, bine organizatu, d'in lumea civilizata, nu se vedea asemenea anomaliu.“

Trabus d'ă a imita in totulu Europa' civilizata? Dar' la noi, Domniloru, institutiunele constitutiunali, nu sunta institutiuni de importatiune straine, spre a avu cuvanta a imita totu ce se face in altele tere.

Institutiunele romane sunta nascute d'odatu cu Romanulu pe pamentalu romaneacu.

Pe-a totu tute firmitelu, ce au trectu prete tiera' nostra de la Traianu pana ad', n'au potulu smulge acetu radeala', adusesu infipte in imitu Romanulu.

Omenii intalezti, trebus se vedea una mare periculu spre a cotezē se analize acetu sacra institutiune. Noi nu vedemu necu una periculu, si nu potemu tiera' lasa aspra-ne o asă de grava responsabilitate.

Căci ori ceta incidere ne ar inasă guvernare ad' ali, elu va moesti in vici bisericeo ministeriale. Mease vine pote unu alia ministru seu una alta Donna, poté eliaru unu principu strainu, — care adăndu concentratu in manie solo tute poteculu statulu, nationalitate' romana, pote fi in periculu, cum si tote bisericeo publicu.

Vitorialu ne preocupa, Domniloru, si numai prin traditiunele trectualu in-potema asigură contra ori careci eventualitati....

Si apoi, Domniloru, daca este a imita, se intaiu incaci cele bune; se intaiu incaci ce n'avenu.

Romani, Domniloru, au avutu armata organizata, reprezentatiune nationalu, bisericeo democratică, p'atneci candu acetu staturi civilitate, ce ni se reconanda a imita, gemeau sub jugulu feudalismulu.

Dar' Romani au pierdutu multe institutiuni frumose, ce faceau potere ai marira patriu loru sub Mircea Stefanu si p'ea la Mihailu Viticulă, causa' sto si d'abuzare cu frati nostri; si mai ales, soteu de s'ia va si de b'ani a ambidolioru, cari p'neacu pateme personalu si interesele private mai pre suu de interesele generale a terei.

Si adu, candu armata se organizea, candu comuna' si districtele se emancipau, candu comericiu si industria s'au liberatu, candu reprezentatiune terei d'in oligarhiecu devine nationalu, ad' in fine candu statulu romanu este lasatu pe votulu universalu, toamai ad' se levima principiu electivitate?

Dar' daca nu se adămu noi in bisericeo, de unde neci Greci, neci macedali' s'au cutesiatu a lasingă, orănu noi ad' unde suntem? Cele 40 de biserice a lui Stefanu celu mare si Mateiu Băssarab, convinge le pe noi mai acceptoi, că cu crucea Eroii crestinateati, Huniada, Stefanu, Mircea, Tepeciu si Mihailu au scapata elementulu romanu, amenintatu ai fi inghititu de elementu barbaru, atăteu de asperu lui!

Domniloru, institutiunele acetu', pe care D.V. voia s'ă stăruie. Ce abuzare traseu d'cu o d'aliu; strainulu nostri ai unu p'astratu-o cu atăteu sacrificiuni! Acesta institutiune este de natura' acesora insitiatu cari, in altele tere, ar costē pe multe generatiuni multe lacrimi si multa sange, ce s'o p'ata de bendi; si noi cari o avem s'o precium ai tutei p'cini? Si numai pentru cuventalu d'ă lah de la straini negativi' institutiuni? Posidemu sau tesaracu pe care nu scim a lu-p'uriti? Posidemu o colectiune de anticiditi d'ă mare valore, pe care vomu ad' le profectam' intru unu serviciu de masă, ca se intaiam Europa' civilizata....

Se respectănu, Domniloru, principulu sacru de algerie d'na bisericeo romana! se nu intaiu că ad' bisericeo ala a trectu in societate! Se lu-respectam' mai cu soma in acesta epoca, candu tote reformele nostre socialu tinda a se face in sensu algeriorulu.

Si fiindu, dapa cum a probatu G. D. Tell neci observă neci guvernulu nu mai pote alege ad' pe pastori bisericeo, fiindu neci guvernulu neci chema' nu mai sunta ortodoxu, si oia voru poté fi alesu de reprezentatiu straoardeni ai preotulu de mire, cari prin legile sinda legatu de societate, prin tributulu fiindu legatu de comuna, si prin algerie fiindu legatu de enoriau lor, prentu tromlari si tieri tote garantiele cerute; interesulu lor ca cetateini este ca tromla se fi stabilu si statulu tere, spre a poté prosperă patriu' lor.

Si p'entru acetu trectu, sindatulu poté fi p'ridatulu de mitropolitulu primatu si de episcopulu Ritniculu.

Domniloru, candu este bunavointu, si buna credența, intelegeră este posibilu, si ori ce dificultati disparu.

Dapa cum s'au pronunciate sectiunile, majoritate' absoluta este pentru proiectulu guvernulu.

Domniloru, Montesquieu a dicit: „Majoritate' face legile; banala sentia' face este adese in partu minoritariu.“

Nu uitati că-a si acetu cuvante a fi unei barbatu de stat: Potere' Natiunei este in Natiune. Individulu p'ere, institutiunele remane.“

Si candu, Domniloru, o institutiune are de zădăcniune principiele sacre de libertate si egalitate, avu inghotita trectu manientu, pentru fericiu a g'ia patriu' ei“.

NOTAȚII ESTERNE.

FRANȚA. „La Franco“ vorbindu despre acetu publicatiu in cartea galică, si-face observatiunele sale cam in urmatorulu tipu: Nante de tote ne surprinde in aceste acetu componentu' depina ce există intre ideile Imperatulu si notele ministrulu insarcatu cu serviciu administratiune alora. Acele acetu correspondu depina cuventalu de tronu alu Imperatulu, si p'atrăte tute cetinile cu autoritate si sublimitate.

Asă d' e. ce se atinge de conticulu d'neșu, portarea guvernulu e manifestata in modulu celu mai resolutu prin notele diplomatice francoce, acestu guvernulu e impartitu intre simpatia' pentru Dania' si bunavointa' pentru Genua. „In acetu' face modulu unicu bilu si stemperatu căra ambele partice, ad' se d'ă onbra cuvintioas principiu nationalitatei, si dreptulu ce lare poporulu, de a fi intrabu a supra' arbetei sale.“

Acetle ce se referesu la Italia', dovedesu mai multu ingrijirea nientraptu a guvernulu imperiale, de a impaca interesele, cari — veri căci de incurate — totu nu suntu neimpacabili.“

Unde amu asă o exprimare mai chiara a garantielu d'ate sandulu scaunu? Cum s'au poté mai bine areta importantia stramutariu capitalei italiane, care de acum e asediata in medioluculu Apeniniloru cașu o cetadela neocupabile? Cum s'au poté mai bine splică conventiunea de la 15. sept' originea ei liberalu si totodatu conservativa, urmarile ei practice atătu pentru consolidarea regalulu de Italia', ad' si pentru neocupatiu trectulu poporu?

Ecchiamari unanime erupera, candu Imperatulu pomeni de detorința sa ad' va pas-

18) Proiectulu guvernulu a trectu, fiindu contra' lui numai 12 deputati.

La nrulu a testu-a alaturamū suplimentu de o colama.

tră nevătmata drepturile poterei civile, la cară n'au renunțat nici un domnitor alui Franței, de la Ludovic cel sântos. Cu aste declarațiuni subline sunt în deplină concordanța notele ce Drouyn de Lhuys le a îndreptat către contele Sartișes reprezentatele Franței la curtea de Roma. Diplomata franceză vorbăndu despre enicidia, nu și pregeta a dechiară că „e vatemă principiile ce constituie baza instituțiilor noastre; amne suveranitatea națională, voluntă universală, si principiile de libertate religioasă.” Acea nota dă curții de Roma suadările cele mai depuse, dar totuodată si cele mai energice, si nu se sparia nici de opuseșime necondiționată, nici de pretenșiunile fara de stempă, ce continuă cu precăzintă opulu împăcării.

În America si în Asia — casi si în Europa — politica imperială c'recă numai dreptatea. Ea inchide „templulu rebelunilor”, si p'ote dovedi că Franța e mare în luptele p'acei cașl pe campul de bătălie.

„Negotiațiunile comerciale încupete la t'ote punctele globului p'amencute, adereșcu n'asinația neobosita intru înaintarea intereselor. Diplomata franceză, fiindu explicătoare celorlora mai nalte principii, n'isue a face ca pacea să reprezente cu demitate pe acelu principiu, care si-tiene de gloria a împarțate t'ote pop'orele la rezultatele Franței. Acea ac'estă se dovedeșcu d'în actele diplomatice ce se publică, si ac'umă d'apa ce politica esternă cap'ota de încurcătoare ce teneau instaurare Europa ac'umă Franța — precum o spune Imperatulă — fara de grige se p'ote dedată lucrărilor p'acei.”

Corpulu legislativ a trebuit se t'iene sediintia în 21. l. c. pentru alegerea membrilor în comisiunile ce va compune adreșă. Se crede că aceste alegeri vor pretinde căna duce d'el, si ast'fel nu se p'ote spera cu deșălderă a supra adreșă să se începă în ante de 8—10. martiu.

Principele Morny presideștele cămerei deputatilor e morbos înca si ac'umă. Dar se așpă că principelu va p'ote ocupă scanelu presișdulu ce încupetușcu deșabatorilor adreșă.

Scirile de Parisu atribueșcu mare importanța cercuțurilor metropolitanulu de Parisu de care amintăram în numărulu trecut. E fapta, cumă d'urabile ofișă „Pays”, „Patrie” si „Constitutionnel” au primitu ordne de a face atente pe publiculu c'ertidru a supra desclinașii principiorulu metropolitanulu Darboy de către cele la e oratorilor partitulu ultramontane. — Diurnatul ofișă publică c'uvetăre ca e t'ienutu ministriulu de instrucțiune în societățile politice. Scopulu ac'estei sediintă este a cultivăre lucrărilor crescuti. „Unif d'între D'obșta” — dișe ministriulu între altele — „și-aduce bine a minte de nefericite dile d'în juru a la anulă 1848. P'e candu d'ură scurță crupțione a rebelunilor, un parlamentaru se apropiă de o baricada, si intră pe apertorii ei că la e rezultate n'isuseșcu. S'urșii de asta întrebare, se adună între s'urșii si lungu t'empu cu s'urșu ce se răspundă. În fine dișe condonatoriulu lor către parlamentaru. „Noi vomu instrucțiune pentru copiliu nostru; noi, noi ne batemă fara să ce șicimă că pentru ce. Ca ei (copiliu) celu putimșcu nu se lasă a se conduce de alții casi noi.” — Acește cuvinte le-amu auditu si mi-au remasă în minte. Si asta- di io d'în parte mea ca ministru alui Imperialulu vi spunu D'vistra: „Instruți-ve copiliu, instruți-ve pre voi înșă, ca să p'otă c'orespundă d'urintei Domnitorulu; înzete t'ree libere si glorioșe, fi-căre în s'urșă a să șicimă intrăjutoriu ca să intrăreșca corpulu naționă si să rădeșce spirituțulu ei.”

ITALIA. Comisiune compusă în causă a stergeri bunurilor de mană m'orta, și-a finit operațulu s'eu. Multi se acceptat la e demonstrațiune d'în partea p'roclimă pentru astareșteră, dar p'roclimă a fostu destulă de întărită a nu d'ă în cazu cu opinia publică a Italie atare de unanimă în asta c'evștine. De almintre c'erala va fi destulă de bine dotată de la statu, după încasarea bunurilor besericesci.

„Lombardia” descrie procesulu dlui Speranza eppu de Bergamo, Sant'a sa fi ac'usată că intru un cercuțaru episcoposcu a atăcutu institutiunulu statulu. Ac'estu p'relatu se infățisă în tribuna lu încaștu publică și p'osește cu conșt d'în p'roci si d'în servitori îmbracăți în uniforme, pe strate împarță binedicere la persoane ce l'întimpină, totu ast'fel si pe treptele palatulu de tribuna. De

primă detorțina și-tienă p'relatu la investigațiune; a protestat în contra v'oluntă comise a s'urșă lui, si a înclinașu pe județulu investigaționaru pe procurorulu de statu și p'ur notariu, cumă t'ru-trei au atras a supra lor ecomunicațiune în gradulu supremu, pentru că au c'utediștu a cită în antea tribunaliulu civile p'ur un p'relatu alu beserice. Dar' asta amenințare nu fi în stare a împedca cursulu procesulu.

Regale Victora Emanuilu de 22. l. c. a p'lecatu d'în Florență către Torino.

În Florență a primitu regale de deputațiune oraziulu de Torino, prin care ac'estă-și eșprime sentimentele de loialitate. Asta primire — precum ni spunu mai multe diurnăle — a fostu cam rece.

Societate lucrătorilor de Torino a t'ienutu adunare în 19. l. c. si tramisera o adreșă către regelu, prin care eșprime credințulu si alipirea lor către dinastia de Savoia.

SPANIA. În sesiunea de estu-timpu, cam'eri deputatilor Spaniei desviltă mai mare ap'ativitate de cătu de alta date. E interesante sediintă d'în 9 l. c. în care dl Posada Herrera — ac'usatu fiindu ministriulu lui O'Donnell cumă aru observă o politica belica si avertorășă, — t'ienă următoare c'uvetare în privință Italiei:

„Cestiune Italie ne intereseșcu într' adereșcu volunțulu popular ce ni dade reguleșcu na si ch'iaru limba noastră; ac'olu g'asim urmele poterei nostre cele vechie si a gloriu mai tempore a nostre; ac'olu reside capulu beserice, care o capulu tuturor Spanilor! De locu se p'ote vedă că asta t'ieră trebușce să ne interese; Evimentele d'ac'olo de la 1859, în eboșe sunt de interesu pentru noi. Vedim ramu cum se rădica ac'olu o naționalitate. — Convenționă de la 15 septembrie sulă împulșă mană franceșă fecu că peninsula să p'asice în dreptulu publicu europenu cu starea p'refinē a suveranitatei sale, ce recunoșcu Piemuntele si stramutarea resișdintei la Florență, recunoșcu dreptulu de suveranitate alu Papei în Romă, un dreptu ce nu p'ote fi atacatu fara a îndreptă armele în contra Franței, dar' asta aru șicimă mai mare grigie cătu d'ac'umă anu ară de a face cu principiu de Modena, Toscana, si cu cardenali ce grigieșcu prin legatulu. În convențione de la 15. sept. n'ă remasă nemicu neimplinitu, si io întrebă guvernulu d'ac'umă: ce aru mai fi de facutu în Italia după p'areșca lui? Executarea convenționii de la 15? După implicășce ac'cesti executari, ce c'uveta guvernulu să mă facem? O șicimă acceptășcu noi cumă grigie d'ac'umă rep'atulu de Italia, pana ce Pap'a ni va d'ă răspunșu spre ac'estă? Io facu asta întrebare, pentru că c'ugetu cumă guvernulu n'aru trebui să asculte de comisiune si să amane recunoșcerea pana la executarea numitulu convenționii. Ce se atinge de mine, o dechiară că după p'areșca mea s'cu nu scie guvernulu ce să fecă în asta privință, și s'cu n'ă aplicat a si spune ce voșșice. În casulu d'în d'ură, rep'atulu de Italia, și-a atinge asta c'evștine, pentru că a vorbi despre ea, fara a spune ce c'ugemă în asta privință, înșemăna a s'ibate jocu de reprezentațiune t'ieră.”

Cu datulu 22 l. c. e scrie d'în Madridu că ministriulu de finante are intențiune a face multu economisari în bugetu.

(Concertu si Bala) Temerica romă d'în Pesta îmbrățosă prin îmbrăcatoriulu rezultatu ala concertulu d'în anulă tr. t'ienă si estempu în 1/20 fara a e. o inșoptăria la „Tigru” un concertu împresnat cu balu. Mai nainte de a vorbi despre ac'esta p'etecore îmbrăntă, t'ocem să urmeză programulu concertulu' precum s'au escutatu:

- 1) Uvertura d'în „Barbierulu de Sevilla” escută o c'evștine t'ocemăni: Im S'opetiana Stof. P'erman, Dion. P'omaria; Ion Iancu, Ion P'orțiu, Corneliu Balthu.
- 2) „Ingratulă” poeză de G. Teutu dechiamată de Paula Draga.
- 3) „Riemsi” de Wagner, escut. pe P'iano — Forte de domnișora Irina Nedelcu si de St. P'ieran.
- 4) „Serenada” de I. Iancu, escut. de ocreștu.
- 5) „Calandru” poeză amuzicosa de I. Valcanu dechiamată de Paula Draga.
- 6) „Lecia di Lammermoor” cantata de domnișora Constanta D'umica însoțita p'ri P'ianu-Forte de prof. D. Eșg. Super.
- 7) „Iostri Haydn” op. 20. nr. 4 escut. de ocreștu.

- 8) Uvertura d'în op'era „Bank Bank” escut. de ocreș.
- 9) „Meru” d'în op'era „Tannhäuser de Wagner” escut. p'ri P'ianoforte de domnișora Elena Iovanșicu si de D. prof. la Conservatoriu M. Eggeszer.
- 10) „Potpourri” d'în arie romăneșce, de I. Iancu escut. de ocreștu.
- 11) „Unu dovamentu” poeză de Andr. Mureșianu, dechiamată de Vas. Popu.
- 12) „Merulu lui Mihai” escut. de ocreștu.

Angustulu salonu de la „Tigru” de abia p'ote cuprinșe pe espeti adunăți. Ună numără frumoșă de domne si domni elegaști îmbracăți în vestiminte de balu, ocupă t'ote angħinire.

Loialitate decaste cu mastă instrumentale ocreștru le-au escutatu cu destala preciziune. „Serenada” alu paculu tuturor si atore vize aplaușe. P'rișcotorii de arte, de cari inca n'ă mai multu de fatia, descoperă p'areri forte favoritoare despre t'entimile musicale ala juriști arancei. S'imeștele cele melodioșe a arielor romăneșce, cari petrandu în adunășcu b'atimă t'ene cu contribuțiune multă spre outăntămare publiculu. Uvertura d'în op. de Banca B'anca fi escutată cu altă p'ecișăne cătu seceră lundă generală. Ariela romăneșca în „Potpourri” se p'areă a fi icel oculo mostecate ca straine si nu avura ac'elu șicuzu care d'almintre l'alu melodioșe hore si c'antecore rom. „Merulu lui Mihai Erosu” ap'rinde totu deșăna himele dar c'elșemă că numai un ocreștu p'ofit, cu șunt d. e. celo milită, ce fecă cu impresiuneșcu în fec marșia si ac'umă deplină.

Doșor Constanta D'umica, s'ora s'otiei D'iai Gossza, prin s'ora si politiceșcu v'oluntate în „Lecia di Lammermoor” (italieneșcu) o provocat aplaușu ce nu vrura a încetă pana candu abiles aritate, spre a multumii d'urșii generale, mai cantă o aria pop'orale miagăra șicimă în fine si ură romăneșca, prin care insușitarea ajunge la culmă. T'entim. Publiculu admirașcu și-vă oștășă d'ac'olu o oștășă d'ac'olu d'ac'olu d'ac'olu ca totu că ast'ă fi a p'rii d'ebutare înaintășcu unui publiculu, șicimă să intreșca acceptarea espetilor, cari era p'regătiți să v'edă o dilanște si un artistă înzestrat cu duplica insușire de talențu si rutina necesară.

Dechiamășcu juristulu P. Draga au respansu deplină materiă; dar f'a destulă de atitiată în contra „Ingratulă”; de la fi p'receptu v're o mandra d'între cele ce ură d'ac'olu p'otă d'arcelu p'eciorulu, dar m'adrele romăne d'în P'esta sunt ferite de t'ote periculă ce li-ar p'otă p'rovă d'în p'rișcerea limbii romăneșce. Oșpetii e romani au fostu încantati de frumășia limbii nostre audimă o adereșcu în t'rei modulașcu, f'ocu, umore si barbăta. — D. Ios. Vuleșcu s'cu înșășcu umorea cea spinosa a „Calandru” s'cu în m'ic'ășcu forte p'ofitulu si prin asta îmbrăne imbrăneșcu a deșcoperă t'entimile generale. Dechiamășcu dlui Vas. Popu a p'otă si a l'ala d'ata, ferite inteligiblu (o inșareșcu nedispensabilă în dechiamatori) în p'ropoșere obiectulu d'ac'olu fi abile, în g'ituri cam avaru, era în v're o dona c'uvete caloz regălu t'onulu. De almintre impresiuneșcu previne t'ate fi forte bunu, în privință a ch'iaratni nu lasă nemica de d'ortă, încăta un erudită miagăra d'ac'olu că l'au întieșce de jumatate, era p'asulu: „cand' t'ru se obligare prin balu răsinosu, ce negru juramant” adreșă că lar fi intieșce deplină. — Concertulu j'oinimă un multumimă p'ri t'otepi, lăndele intru adereșcu su a fostu date numai d'în eticheta, ele au fostu meritade, ce tote ac'oste un romăna p'otă av'entă esprimăndu si p'areșca de reu că concertulu rom. n'au av'ant o colere mai romăneșca. După noue ore, Da Melania Gossza, — care rogata de j'oinimă a face doile (a fi matronă) balulu, — deșchire ocreștu. J'oc'urulu, intru cătu „Romăneșcu” surprize b'atimă ala patrie. Oșpetii e romani acceptă cu nerăbdare a vedă joculu cele naționale alu Huru, ac'erta a încă plach multu, esprimeșcu de „gratiun” se p'otă adu d'în t'ote p'artidu. După paușă, p'ecand' j'oinimă p'etecă joculu în saloanulu cele de balu, intrușcu d'în referoțore o asociate d'în funcționari, si alți oratori se deștă la hore si doine escutate antă d'ac'olu d'ac'olu B'atimă (maramureșanu) șicimă de l. c. P'rișcu (aroleșanu) țieră amuzică m'asucășcu b'atimă arculu violinulu. Cu, si după ac'este-a ună numără de juristi intrăna mai multe căntecore romăneșce. — Ar fi p'otă p'lungu pentru un diurnălu politicu a înșiră t'ote amănunte ac'estei p'etecore, (c'elșemă că s'ora „Arora R.” amezată ch'iamășcu alea si multumimă în asta privință mai deplină curioșitate publiculu rom.) frumășia domnulu si a domnitorulu, elegaști t'olietoru, toaștele cele multe îmbrăcime în șurșu si j'os, etc. ne m'agășcu la cele amuzante, si înclinașcu cu desoc'oc' peșica multumimă p'rișcu a espetilor ca l'ara parte ei se d'urintă a de vedă în toti anli esămeșce p'etecore estinale.

Proprietari si editori: Sigismundu Pop; Redactoru respunditoriu: Alexandru Romănu.